

CÀPSULA: SER O NO SER EDUCADORA O EDUCADOR SOCIAL A JUSTÍCIA

DIA I HORA: 15 d'abril de 2021 a les 18.00h

ESPAI: Plataforma virtual del CEESC

PONENTS: **Mª Tura Benítez Comas**, psicòloga a la Unitat de Programes d'Atenció Especialitzada de la Subdirecció General de Programes de Rehabilitació i Sanitat (Departament de Justícia) i membre de l'equip que ha fet la recerca. I **Ignasi Jambrina Gato**, cap de la Unitat de Formació Contínua en Execució Penal (CEJFE) i un dels principals responsables de l'elaboració de la guia per competències dels educadors i educadores socials.

Aquesta Càpsula és organitzada conjuntament amb el Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya.

CONDUEIX L'ACTIVITAT: Pep Guasch, tècnic de projectes del CEESC

RELATORA: María Vázquez

Has pensat mai de treballar en l'àmbit de la Justícia? Vols descobrir-lo? Saps quines són les 10 competències clau per a la figura professional de l'educador/a social a Justícia Juvenil?

El passat 5 de març el Departament de Justícia va organitzar una jornada on presentava un estudi amb les característiques que hauria de tenir un possible candidat d'educador/a social a Justícia Juvenil (actituds, aptituds, habilitats, dimensions de personalitat, etc.), aquelles que són necessàries per desenvolupar de manera excel·lent les funcions definides del lloc de treball.

En aquesta Càpsula des del Departament de Justícia ens presentaran les opcions de treball a serveis i recursos que es deriven per a educadores i educadors socials, així com les competències ideals per a aquests llocs de treball.

IDEES CLAU:

àmbit penal, tolerància a l'estrès, justícia juvenil, vocació, comunicació

CITES DELS PONENTS A DESTACAR:

- “Moltes vegades les persones tenen una mirada vers les institucions penals com quelcom que no els competeix, i no és així, ja que en realitat són un mica el mirall d'allò que no ha funcionat en la societat, i hem de treballar per fer que la persona torni a la societat en les millors condicions possibles”. *Ignasi Jambrina*.
- “El ser capaç d'analitzar quins són els factors que poden provocar estrès a una persona, és quelcom que valorem positivament dels candidats”. *Tura Benítez*.

- “La competència institucional, que es trasllada a tenir el component vocacional molt elevat per treballar en l'àmbit penal, és un dels components més importants per treballar en justícia”. *Ignasi Jambrina*.

REFLEXIONS DELS PARTICIPANTS:

Tura Benítez comença presentant la composició del Departament de Justícia, enfocant-se en els dos departaments on hi ha llocs de treball oferts per a educadores i educadors socials, que són: la Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima, i la Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil.

Alhora, ens explica les dues àrees que treballen amb les persones abans d'emprendre les mesures penals, que són els equips d'avaluació, i el servei de mediació i assessorament tècnic; però que en aquestes dues àrees no hi ha la figura de l'educador social, per tant, el gruix d'ocupació queda a l'àrea d'Execució penal.

Aquesta imatge mostra el nombre de places d'educadors i educadores socials que hi ha a cada àmbit i centre:

L'administració pot oferir lloc d'interinatge de llarga durada, o bé llocs d'oposició / funcionariat.

L'any 2020 es van fer 22 processos d'ocupació de professionals de l'Educació Social: 4 en grup educatiu i 11 en medi obert. 26 candidatures en centres educatius i 1 en l'oficina d'atenció a la víctima.

Ens explica que durant la recerca es van fer dues preguntes: *aquelles persones que havien superat la entrevista de selecció eren capaces de desenvolupar la seva feina correctament?* i *Aquesta entrevista ha estat capaç de predir les fortalezes i debilitats dels candidats?*

El que van concloure va ser que l'entrevista era l'eina més idònia per mostrar el nivell d'assoliment en cada competència i així identificar possibilitats de millora i, que a més, l'eina classificava correctament gairebé el 90% de les persones avaluades.

Alhora, van poder observar que la competència de tolerància a la pressió era la més limitada en els candidats i, per tant, la que caldria treballar més, sobretot de cara al compliment del lloc de treball, ja que l'exigència que calia d'aquesta competència a la pràctica era bastant més alta que la que els educadors presentaven.

Després d'una primera experiència en llocs d'estructura al Departament de Justícia, ja es té una bona porta d'entrada a un escenari d'alta exigència.

Recerca: resultats

- Classifica correctament quasi el 90%
- Selecció dels professionals més idonis, alhora que també ens aporta informació respecte del seu nivell d'assoliment en les diferents competències.

- 86% supera entrevista i avaluació de l'acompliment
- 84% s'incorporaria en llocs vacants

- Major competència en entrevista:
 - ↑ Comunicació i influència
 - ↑ Treball en equip
- Tolerància a la pressió

Habitualment s'obren borses de substitucions a l'estiu i per Nadal.

Continua la xerrada Ignasi Jambrina, que prossegueix amb la presentació del Departament de Justícia, i afirma que es tracta d'una institució que té un encàrrec molt determinat per part de la societat, ja que es configura com un servei públic més al servei de la ciutadania, amb unes característiques molt particulars. Aquesta complexitat del mateix organigrama, també es trasllada a la gent que hi treballa i als serveis. En definitiva és un servei públic que vol contribuir a tenir una societat més justa i també més segura.

Necessitem incorporar-hi professionals ben preparats, ben capacitats, però també amb un servei de vocació públic important, perquè no és fàcil treballar en un context tan especial com el de la Justícia i en especial el de l'execució penal.

El model del Centre d'Estudis ofereix la formació en competències clau per als diferents professionals de l'àmbit de l'execució penal. A l'hora d'escollir els tipus, conclouen que el model competencial és el més útil, perquè permet identificar els comportaments que es requereixen i, per tant, les competències clau per treballar correctament als diferents àmbits de la justícia. És molt important identificar els comportaments clau a partir de l'experiència de l'exercici dels professionals.

Les experiències vitals de professionals amb experiència consolidada, ens permeten aconseguir amb l'encàrrec de poder seleccionar quins són els requisits i comportaments clau de cada lloc de treball, i alhora, tenir una millor i més saludable vida professional.

Tot això es troba agrupat i recollit a *La guia de competències i formació especialitzada de l'execució penal*, dins la qual l'Ignasi fa referència a dues competències clau que són més específiques dels educadors i les educadores socials: la competència institucional, que es trasllada a tenir el component vocacional molt elevat per treballar en l'àmbit penal, ja que un percentatge molt alt de persones que entren a treballar abandonen la feina en unes setmanes, i una segona molt important, que és la comunicació, és a dir, l'habilitat per fer-se entendre bé i relacionar-se amb perfils molt complicats, així com comprendre el context tan peculiar amb el qual es treballa.

La capacitat d'iniciativa i creativitat per dinamitzar el dia a dia tan gris del context penal també és una de les més importants, així com la gestió de la informació.

RESPOSTES DELS PARTICIPANTS A DIFERENTS PREGUNTES

És possible entrar al Departament de Justícia sense formar part de l'Administració?

La Tura Benítez contesta que sí, tot i que abans hi han uns mèrits provinents de l'experiència professional, i per tant no seria just contractar professionals abans que d'altres que ja tenen un bagatge més acurat per desenvolupar el lloc de treball. No obstant, mitjançant una borsa de substitucions sí que és possible entrar-hi sense experiència prèvia. Si se superen tant la prova de coneixements com la d'actituds de l'entrevista, s'entra a formar part de la borsa.

Per a substitucions, hi pot haver places susceptibles a les quals s'hi podria accedir sense experiència prèvia, ja que els professionals amb plaça fixa no abandonaran la seva per a ocupar una de temporal.

Les formacions del CEJFE només les poden realitzar les persones que estan dins de Justícia? O una vegada acabat el grau d'ES es poden realitzar?

L'Ignasi Jambrina respon que normalment les activitats de formació contínua s'adrecen específicament a aquests professionals, tot i que el centre organitza regularment moltes activitats a les quals es pot accedir de forma oberta, ja que són conscients que aquest àmbit té molts aspectes i situacions d'interès més general, com per exemple jornades de temes com delinqüència sexual.

La forma d'accedir a aquestes jornades és a través de la web del centre, i des de fa un any es realitzen de forma virtual, fet que també ha obert les portes a que molta més gent pugui accedir-hi, així com altre vies per explorar nous espais de formació.

Quin és el link per fer la prova de coneixement?

La Tura Benítez contesta que el primer requisit és inscriure's a la borsa i un cop feta aquesta inscripció, hi ha l'accés a aquesta prova si s'ha estat admès i se s'ha superat l'entrevista de selecció.

Quines eines feu servir per ajudar a assolir la competència de tolerància a l'estrès?

L'Ignasi Jambrina respon que es treballa a partir de la identificació d'aquells factors que alteren la situació emocional de cada professional, i així poden establir tècniques de relaxació i alleujament.

La Tura Benítez afegeix que, a més, per avaluar aquesta competència de tolerància a l'estrès, en l'entrevista al candidat li demanen que exposi una situació viscuda en el passat que li provoqués estrès, un esdeveniment crític, per veure com la va resoldre i preveure quina seria la seva resposta futura. Així poden valorar que aquest sigui capaç d'analitzar quins són els factors que li van provocar estrès, i quines reaccions va tenir.

Per concloure la Càpsula, es fa una reflexió i es comenta que cada cop hi ha més presència de dones que treballen a les institucions penals, i que som el país d'Europa amb més alts càrrecs de gerència en mans de dones. Afortunadament, s'està canviant la visió del professional del món penal vinculat a la força i al control, per una visió més equilibrada, sana i justa.

CONCLUSIONS:

Poder desenvolupar sense problemes una tasca dins un context de Justícia penal no és quelcom fàcil, factors com l'alta pressió, l'estrès, i el context tan especial de l'àmbit, fa que molts professionals passin per situacions de molta tensió i adversitat. Per aquest motiu, tenir una vocació molt accentuada és un dels components més importants alhora de voler accedir-hi, alhora de ser capaç d'analitzar quins són els factors personals que poden desencadenar frustració i el ser capaç de gestionar-los de la manera més positiva i eficaç possible.

PER SABER-NE MÉS...

- [Vídeo de la Càpsula](#)
- [Presentació del Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada \(CEJFE\)](#)
- Recerca: ["Validesa predictiva de l'entrevista per competències en una mostra d'educadors/es socials de centres de justícia juvenil a Catalunya"](#) del CEJFE

COL·LEGI D'EDUCADORES I EDUCADORS SOCIALS DE CATALUNYA

Abril 2021

Barcelona	Girona	Lleida	Camp de Tarragona	Terres de l'Ebre
Aragó, 141-143, 4a 08015 Barcelona 934 521 008 ceesc@ceesc.cat	Ibèria, 4 17005 Girona 972 249 276 girona@ceesc.cat	Rambla Ferran, 32 25007 Lleida 973 289 434 lleida@ceesc.cat	Pau Claris, 2 43005 Tarragona 977 104 081 tarragona@ceesc.cat	Ramon Berenguer IV, 11 43500 Tortosa 935 183 054 terresdelebre@ceesc.cat

www.ceesc.cat

